

اپیدمیولوژی جامع در علوم بهداشتی

همراه با مباحث کاملی از

(پیشگیری و کنترل بیماریهای شایع واگیر و غیر واگیر)

بر اساس سرفصل دروس اپیدمیولوژی پرستاری و بهداشت
(قابل استفاده برای کلیه دانشجویان علوم پزشکی)

تألیف:

منیژه اسکندری

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد ارسنجان

پروانه خراسانی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد نجف آباد

خراسانی، پروانه

اپیدمیولوژی جامع در علوم بهداشتی به همراه مباحث کامل از
(اپیدمیولوژی و پیشگیری از بیماریهای شایع واگیر دار و غیر واگیر دار)...

تألیف پروانه خراسانی، منیژه اسکندری - اصفهان: کنکاش، ۱۳۸۴

ISBN: 964-6329-85-3

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. همه گیر شناسی. ۲. بیماریهای همه گیر. ۳. پزشکی پیشگیری؛ بهداشت

همگانی. ۴. بیماریهای همه گیر. الف. اسکندری، منیژه. عنوان.

۶۱۴/۴ ۶۵۱/خ ۴

۸۴ - ۱۹۹۴ م

کتابخانه ملی ایران

اپیدمیولوژی جامع در علوم بهداشتی

تألیف: پروانه خراسانی - منیژه اسکندری

ناشر: انتشارات کنکاش

طراحی جلد و امور گرافیکی: فیروز خراسانی

با همکاری پویا گرافیک

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۴

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: پارس

چاپ: کنکاش

قیمت: ۲۹۵۰ تومان

آدرس: اصفهان - سه راه حکیم نظامی - ابتدای خیابان ارتش

چاپ و نشر کنکاش ۶۲۵۸۰۴۹ - ۰۳۱۱

(حق چاپ برای مؤلفین محفوظ است)

پیشگفتار

حمد و سپاس بیکران، خداوندی که بشر را علم نوشتن آموخت و به انسان آنچه نمی‌دانست به الهام خود تعلیم داد.

اینک که به یاری خالق یکتا، تألیف این اثر به پایان رسیده است برخود واجب می‌دانیم که ضمن تشکر از همه عزیزانی که ما را در مراحل نگارش کتاب همراهی نمودند، آن را به شیفتگان آموختن و مشتاقان دانستن تقدیم نماییم.

کتابی که هم اکنون پیش رو دارید حاصل تلاش نگارندگان به منظور فراهم آوردن یک منبع دانشگاهی منسجم جهت آموزش درس اپیدمیولوژی در رشته های بهداشت و پرستاری است که اگر چه عاری از نقصان نمی‌باشد، سعی شده در حد امکان مطابق با نیازهای دانشجویان این دو رشته تدوین گردد و راهنمای کلیه دانشجویان و دانش‌پژوهان گرامی برای دستیابی به مطالب جامع در زمینه "مبانی اپیدمیولوژی و کنترل بیماری های شایع" باشد. همچنین در نگارش دو مبحث عمده کتاب مشتمل بر "بیماری های شایع واگیردار و غیرواگیردار" سعی شده است به گونه‌ای منظم عمل شود و اساسی ترین اطلاعات درباره شایعترین بیماریها در اختیار خوانندگان و به خصوص دانشجویان رشته های علوم پزشکی و بهداشت قرار گیرد. امیدواریم نتیجه این کوشش مورد توجه شما عزیزان قرار گیرد و استقبال شما انگیزه ای برای ادامه این راه باشد. لازم به ذکر است که مؤلفان پذیرای نظرات و پیشنهادهای سازنده شما عزیزان، جهت پربار سازی هر چه بیشتر کتاب در چاپ های بعدی می باشند.

مردادماه ۱۳۸۴

منیژه اسکندری

پروانه خراسانی

فهرست مطالب

فصل اول /مقدمه، تعریف و تاریخچه اپیدمیولوژی	
• مقدمه و تعریف اپیدمیولوژی	۱۱
• تاریخچه اپیدمیولوژی	۱۳
• گذارهای اپیدمیولوژیک و تغییر در الگوهای میرایی	۱۵
• اهداف و کاربردهای اپیدمیولوژی	۲۱
• ارتباط اپیدمیولوژی و بهداشت	۲۱
فصل دوم /مفاهیم سلامت، بیماری و پیشگیری	
• مفهوم سلامت و بیماری	۲۳
• سیر طبیعی (تاریخچه) بیماری	۲۴
• تغییرات شدت (طیف) بیماری	۲۷
• مفهوم پیشگیری	۲۸
• سطوح پیشگیری (پیشگیری نخستین، اول، دوم و سوم)	۲۸
• مفهوم ارتقاء سلامت (توسعه بهداشت)	۳۵
فصل سوم /فاکتورهای مؤثر در بروز بیماریها و مدل‌های اپیدمیولوژی	
• مقدمه	۳۹
• مدل مثلث و مثلث پیشرفته اپیدمیولوژی	۳۹
• مدل تعاملی دکتر گوردون	۴۲
• مدل شبکه علیت	۴۴
• مدل چرخ	۴۶
فصل چهارم /اندازه گیریهای اساسی در اپیدمیولوژی	
• مقدمه	۴۹
• میزان	۵۰
• نسبت	۵۱
• تناسب و درصد	۵۲
• انواع میزان	۵۴
○ میزانهای خام، اختصاصی و تطبیق داده شده (استاندارد)	۵۴
■ اساسی ترین میزانها در اپیدمیولوژی	۶۱

- ۶۱..... میزان بروز
- ۶۳..... میزان شیوع

فصل پنجم / منابع اطلاعات در اپیدمیولوژی

- ۶۷..... مقدمه
- ۶۸..... اجزای تشکیل دهنده نظام اطلاعات بهداشتی
- ۶۸..... منابع اطلاعات بهداشتی

فصل ششم / مطالعات اپیدمیولوژیک

- ۷۵..... انواع مطالعات اپیدمیولوژیک
- مطالعات غیر مداخله ای یا مشاهده

- ۷۶..... مطالعات توصیفی
 - ۷۸..... فاکتورهای مربوط به شخص
 - ۸۲..... فاکتورهای مربوط به زمان
 - ۸۵..... فاکتورهای مربوط به مکان
- ۸۸..... مطالعات تحلیلی
 - ۸۸..... مطالعه شاهد-موردی (گذشته نگر)
 - ۹۲..... مطالعات هم گروهی (آینده نگر)
 - ۹۶..... مطالعه آینده نگر تاریخی
 - ۹۸..... مطالعات مقطعی و طولی

..... مطالعات مداخله ای

- ۹۹..... مطالعات تجربی
- ۱۰۱..... مطالعات نیمه تجربی

فصل هفتم / مباحث آماری در اپیدمیولوژی

- ۱۰۵..... مقدمه و تعریف
- ۱۰۶..... انواع داده ها
- ۱۰۶..... آمار توصیفی و تحلیلی
- ۱۰۷..... روشهای سازمان دهی و خلاصه کردن داده ها
 - ۱۰۷..... شاخص های تمایل مرکزی
 - ۱۰۹..... شاخصهای پراکندگی
 - ۱۱۱..... جدول های آماری
 - ۱۱۳..... نمودارها، نگاره ها، تصاویر و نقشه های آماری
- ۱۱۸..... احتمالات
- ۱۱۹..... منحنی توزیع نرمال
- ۱۲۰..... منحنی توزیع نرمال استاندارد

فصل هشتم / اصطلاحات و مفاهیم اپیدمیولوژی

- ۱۲۳..... اصطلاحات مربوط به طبقه بندی بیماری ها
- ۱۲۸..... اصطلاحات مربوط به وسعت جغرافیایی و زمانی اپیدمی ها

• اصطلاحات و مفاهیم اپیدمیولوژیک مختص بیماریهای عفونی واگیردار ۱۳۶

فصل نهم / اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع واگیردار

مقدمه ۱۶۱

عفونتهای منتقله از راه تنفس

• آنفلوآنزا	۱۶۳
• سرخک	۱۶۵
• سرخچه	۱۶۷
• اوریون	۱۶۹
• آبله مرغان و زونا	۱۷۰
• دifterی	۱۷۳
• سیاه سرفه	۱۷۵
• گلودرد استرپتوکوکی	۱۷۶
• مننژیت مننکوکوکی	۱۷۸
• سل	۱۸۰
• جذام	۱۸۴

عفونتهای منتقله از راه گوارش

• هپاتیت A, E	۱۸۶
• حصبه (تب تیفوئید) و شبه حصبه (تب پاراتیفوئید)	۱۸۸
• وبا	۱۹۱
• شپگلوز	۱۹۳
• سالمونلوز	۱۹۵
• فلج اطفال	۱۹۷
• تب مالت (بروسلوز - تب مواج - تب مدیترانه ای)	۲۰۰
• کیست هیداتیک	۲۰۲
• توکسوپلاسموز	۲۰۴
• آمیبیاز	۲۰۶
• زیاردیوز	۲۰۸
• انتروبیاز (کرم سوزنی - کرمک با اکیور)	۲۰۹
• آسکاریاز	۲۱۱

عفونتهای منتقله از راه پوست و مخاط

• کزاز	۲۱۳
• سیاه زخم	۲۱۵
• زرد زخم	۲۱۷
• تراخم	۲۱۹
• هاری	۲۲۱

بیماریهای منتقله بوسیله بندپایان و حشرات

• مالاریا	۲۲۴
• لشیمانیوز جلدی - مخاطی و احشایی	۲۲۸

• جرب (گال) ۲۳۱

• بدیکولوز و پتريازيس ۲۳۲

بیماریهای منتقله از راه خون، سرم و تماس جنسی

• هپاتیت‌های B، C و D ۲۳۵

• ایدز ۲۳۹

• سیفلیس ۲۴۴

• سوزاک ۲۴۶

• هربس تناسلی ۲۴۸

• کلامیدیا و تریکومونا ۲۴۸

• سیتومگالو ویروس ۲۴۸

• ویروس پاپیلوماى انسانی ۲۴۸

• شاتکر نرم (شاتکروئید) ۲۴۸

فصل دهم / اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع غیر واگیر دار

• مقدمه ۲۴۹

• بیماری عروق کرونر قلب ۲۴۹

• بیماری فشار خون ۲۵۴

• بیماری های سرطانی ۲۵۷

○ اپیدمیولوژی سرطان ریه ۲۶۲

○ اپیدمیولوژی سرطان پستان ۲۶۳

○ اپیدمیولوژی سرطان مری ۲۶۴

○ اپیدمیولوژی سرطان معده ۲۶۵

○ اپیدمیولوژی سرطان مثانه ۲۶۶

○ اپیدمیولوژی سرطان پوست ۲۶۷

○ اپیدمیولوژی سرطان دهانه رحم ۲۶۹

• پیشگیری از بیماریهای سرطانی ۲۷۰

• دیابت ۲۷۲

• اختلالات ناشی از کمبود ید ۲۷۷

• کم خونی فقر آهن ۲۸۱

• تالاسمی ۲۸۴

• زخم های پینیک ۲۸۷

• آسم ۲۹۰

• افسردگی ۲۹۳

• سوانح و حوادث ۲۹۵

فصل یازدهم / غربالگری و بیماریابی

• مقدمه و تعریف ۲۹۹

• اهداف غربالگری ۳۰۱

• ضوابط برنامه های غربالگری ۳۰۱

• انواع غربالگری ۳۰۲

• خصوصیات آزمونهای غربالگری ۳۰۳

- اعتبار و اعتماد آزمون غربالگری ۳۰۳
- ارزش اخباری آزمون غربالگری ۳۰۵
- بازده آزمون غربالگری ۳۰۶
- جدول آزمونهای غربالگری در گروههای سنی -جنسی هدف ۳۰۷
- جدول معاینات و آزمایشات غربالگری و بیماریابی در بزرگسالان ۳۰۸
- جدول برنامه اندازه گیری مجدد فشارخون در فواصل منظم ۳۰۸
- فهرست منابع ۳۰۹

www.ketab.ir